

УДК 272/273-472-788(477)(091)

Jacek Taraszkiewicz
Uniwersytet Gdański (Polska)

POCZĄTKI EDUKACYJNEJ DZIAŁALNOŚCI ZAKONU PIJARÓW W ZŁOCZOWIE NA UKRAINIE

Artykuł przedstawia genezę działalności edukacyjnej zakonu pijarów na terenach Zachodniej Ukrainy. Przybliżono w nim okoliczności fundacji i początku nauczania w Złoczowie, proces tworzenia warunków dla funkcjonowania miejscowego klasztoru i szkoły, szkolną codzienność oraz wybrane elementy mechanizmu kształcenia i doboru kadr nauczycielskich. Tekst opatrzone wyczerpującą bibliografią z aneksem, zawierającym akty fundacyjne ziem klasztornych i wykaz dokumentów identyfikujących wszystkich nauczycieli pijarskich działających w omawianym okresie w Rzeczypospolitej.

Słowa kluczowe: pijarzy, edukacja, szkolnictwo na Ukrainie w I poł. XVIII wieku

Тарашкевич Яцек. Початки освітньої діяльності ордену піярів у Золочеві на Україні.

У статті представлені витоки освітньої діяльності піяристів на теренах Західної України. Показано обставини створення та початки навчання у Злочові, процес створення умов для функціонування помісних монастиря і школи, шкільну буденність і вибрані елементи механізму підготовки та відбору колективу вчителів. До тексту залучено бібліографію та додаток, що містить акти надання монастирських земель та перелік документів, які засвідчують особи всіх вчителів-піяристів, що працювали в цей період в Речі Посполитій.

Ключові слова: піяристи, освіта, шкільництво в Україні в I пол. XVIII століття

Taraszkiewicz Jacek. The beginnings of the educational activities of the Piarists in Zloczow, Ukraine.

The article presents the genesis of educational activities Piarists areas of Western Ukraine. Brought closer to the circumstances of the foundation and early education in Zlochov, the process of creating the conditions for the functioning of the local monastery and school, school everyday and selected elements of the mechanism of training and selection of teachers. Text is indicated with a comprehensive bibliography, containing acts of foundation land of the monastery and a list of identification documents of all teachers Piarist active in this period in the Rzeczpospolita.

Keywords: Piarists, education, education in Ukraine in the 1-st half XVIII century

Zakon Kleryków Regularnych Ubogich Matki Bożej Szkół Pobożnych – *Ordo Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei* na obszary Rzeczypospolitej Obojga Narodów został sprowadzony przez króla Władysława IV w 1642 roku. Sześć szkół pijarskich w XVII-XVIII wieku umiejscowiono na terenach dzisiejszej Ukrainy. W Dąbrowicy (obecnie *Дубровиця*), w Warężu (*Варяж*, Nowoukrainka), w Lubieszowie zwanym również Nowym Dolskiem [por. 8] (*Любешив*), w Międzyrzeczu Koreckim (*Беліки Межирічі*), w Złoczowie (*Золочів*) i we Lwowie (*Львів*).

Dom w Złoczowie wchodzący w skład ówczesnej prowincji koronnej zakonu pijarów w Rzeczypospolitej Obojga Narodów powstał w 1731 roku. Jakub Ludwik Sobieski syn króla Jana III ufundował w tym mieście klasztor i szkołę [5, s. 87]*. Placówka w darze od

* Dla omawianego okresu posiadamy bardzo mało pewnych informacji odnoszących się do zagadnienia działalności placówki w Złoczowie. Znacznie więcej wiadomo o późniejszym okresie. W drugiej połowie XVIII

fundatora otrzymała grunty, zwane Podwójcie (w granicach Złoczowa) oraz staw i młyn jednokołowy, łąny przy drodze do Remezowiec i Sasowa, łąki na Bieniowie i w Strutynie i tamtejsze pasieki. Ponadto z dóbr królewicza Jakuba L. Sobieskiego miano wypłacać kolegium pijarskiemu 400 florenów rocznie. Warunki fundacji określone zostały ściśle w przywilejach nadanych pijarom przez Jakuba L. Sobieskiego w Żółkwi w dniach 22 II 1731 roku oraz 2 VIII 1731 roku. W pierwszym dokumencie darczyńca określał granice uposażenia wyznaczonego pijarom w Złoczowie a w drugim nadawał uposażenie sprowadzonemu przez siebie zakonowi [por. 3, zał. 1, 2]. Z czasem pijarzy uzyskali także prawo do korzyści ze wsi Zarwanica. Pomimo tego, iż we wszystkich opracowaniach jako rok przybycia pijarów do Złoczowa i rozpoczęcia ich działalności w tym mieście podaje się rok 1731, Teodozj Prysiażnyj na podstawie badań przeprowadzonych w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym we Lwowie (CDIA) uważa, że pijarzy swoją działalność w Złoczowie rozpoczęli co najmniej dwanaście lat wcześniej. T. Prysiażnyj w księdze akt miasta Złoczowa odkrył akt notarialny noszący tytuł *Lewczycha Rudenskiemu Résignai*, a mówiący o sprzedaży gruntu. Dokument został sporządzony w 1719 roku i zawierał następującą treść: „wdowa po złoczowskim mieszczaninie Lewku Rudenskim z synem swoim Semkiem zeznała, że ona grunt swój własny nikomu niezawiedziony przez nieboszczyka męża swego u świętej pamięci nieboszczyka Pana Mikołaja Kozłowskiego Proventus złoczowskich Pijarów kupieny... sprzedaje za sumy złotych polskich pięćset pięćdziesiąt [...] wiecznymi i nieodmiennymi zapisuje w korzystanie czasy” [7, s. 74].

Po śmierci Jakuba Sobieskiego w 1737 roku dobra przeszły na jego córkę Marię Karolinę de Bouillon, która z kolei sprzedała je księciu Michałowi Radziwiłłowi, wnukowi Katarzyny Sobieskiej, siostry króla Jana III. Michał Radziwiłł potwierdził wszystkie nadania swych poprzedników odnoszące się do Złoczowa przywilejem podpisanym w Krzemieńcu w 1744 roku [4, s. 630]. W Złoczowie zorganizowano szkołę poziomu podstawowego i średniego, od klas *infimy* aż po *retorykę*. Nie zorganizowano tu konwiktu [7, s. 71].

Dane dotyczące nauczycieli szkół pijarskich w pierwszym stuleciu działalności zakonu na ziemiach Rzeczypospolitej zachowały się częściowo. Pozwalają one jednak stwierdzić, że niezwykle często następowała zmiana nauczycieli. Zdarzało się, że w krótkim czasie wymieniano całe grono pedagogiczne. Jedynie funkcja rektora zwykle była dłużej piastowana, ponieważ jej kadencja trwała trzy lata. Częste zmiany w składzie grona pedagogicznego, jak uważa Mariusz Ausz, miały dobre i złe strony. Z pewnością nie sprzyjały utrzymywaniu stałego poziomu nauczania, ale też powodowały, że wybitni pedagodzy zakonu w swojej karierze przebywali w różnych placówkach, nie tylko w największych i najlepszych ośrodkach. Często pobyt wybitnego nauczyciela był katalizatorem zmian oraz miał ogromny pozytywny wpływ na młodzież szkolną [2, s. 36]. Niezwykle trudnym zadaniem jest także zidentyfikowanie prawdziwych imion i nazwisk zakonników-nauczycieli, ponieważ najczęściej w zachowanych źródłach podawane są tylko ich imiona zakonne np. Adrian od świętego Waleriana, Walenty od świętego Antoniego, Nikodem od Chrystusa, Sebastian od świętej Apoloni itp. Niekiedy dopiero zestawienie bardzo wielu dokumentów pozwala na rzeczywistą identyfikację

---

wieku działali tu wybitni pijarzy. Onufry Kopczyński nauczał retoryki, ksiądz Kajetan Skrzetuski wykładał humaniora a Filip Golański i Hieronim Stroynowski byli nauczycielami *infimy*.

pijarskich nauczycieli [zał. 3]. Zakonnicy w swoim przekonaniu pracowali na „chwałę Boga”, a sława ziemską ich nie interesowała. Ze względu na brak pełnych źródeł oraz stopień zniszczenia zachowanych, można ustalić nazwiska jedynie niektórych rektorów i nauczycieli w szkołach pijarskich omawianego okresu. Należy pamiętać, że do 1754 roku pijarzy wyrzekając się „wszelkiej świeckości”, używali wyłącznie imion zakonnych i tak ich dane personalne były najczęściej umieszczane w dokumentach poszczególnych domów. Niestety, w wielu przypadkach nie daje się też ustalić, jakich przedmiotów wówczas nauczali. Dodatkowym utrudnieniem przy tych ustaleniach jest fakt, iż w ciągu swojego życia zakonnicy przebywali nieraz w bardzo wielu placówkach na terenie prowincji, a nawet poza jej obszarem. W związku z powyższymi trudnościami w dotychczasowych badaniach ustalano głównie nazwiska i funkcje profesorów szkół pijarskich dopiero od schyłku lat czterdziestych XVIII wieku [6, s. 147].

W Złoczowie pijarzy, jak wspomniano, rozpoczęli swą działalność w 1731 roku. W roku 1735 przebywało tu już 7 zakonników [1]. Rektorem w omawianym okresie był Antoni Piagga. Nauczycielami natomiast byli: Antoni Marcin Chojnacki (*retoryka*), Antoni Piagga (*retoryka, filozofia*), Cyprian Stanisław Małachowski (*retoryka*), Tadeusz Jan Mikulicz (*składnia gramatyka*), Marcin Antoni Klepacki (*składnia, gramatyka*), Wiktoryn Strasser (*retoryka*)*.

Skład narodowościowy uczniów szkół pijarskich oczywiście zależny był od miejsca, w którym placówki oświatowe zostały zorganizowane. W szkole w Złoczowie młodzież pod względem etnicznym w tym okresie przedstawiała się niejednolicie. Obok Polaków kształcili się tu głównie Rusini. Badacze zagadnienia powinni jednakże zwrócić uwagę na trochę szerszy kontekst fundowania szkół pijarskich: trudno nazwać je wyłącznie nasadzeniem katolicyzmu i polskości. Reguła zakonu pijarów stawiała wspomnianą już pracę „na chwałę Boga” ponad wszystko, a życie codzienne rewidowało poglądy i przekonania, wyniesione z seminarium. Pijarzy stopniowo stawali się nieodłącznym elementem mozaiki etno-kulturowo-konfesyjnej wschodnich rubieży Korony oraz zachodnich ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego zajmując niszę niższych szkół, gdy tymczasem szkolnictwo kolegialne i wyższe pozostawało raczej domeną jezuitów.

Ledwie pół wieku po omówionych wyżej wydarzeniach powołana do życia zostaje Komisja Edukacji Narodowej – będąca *de facto* pierwszą w Polsce, ale też w skali europejskiej organizacją o znamionach resortu oświaty, a więc nosząca charakter protoplastki obecnych ministerstw edukacji powszechnej. W tym organie państwowym niepoślednią rolę odgrywali właśnie pijarzy; rzecz można, że to właśnie doświadczenia pracy u podstaw zaowocowały u pijarów szczerym pragnieniem dogłębnej reformy oświaty – faktycznego doniesienia jej pod strzechy. Część podręczników, stworzonych przez pijarów w drugiej połowie wieku XVIII, nie straciła na aktualności przez okres niemal stu lat, stając się trwałym śladem obecności pijarskiej myśli edukacyjnej wśród mieszkańców ziem I Rzeczypospolitej.

---

* Osobny temat stanowi kwestia zabezpieczenia pomocami naukowymi, w tym podręcznikami, co było tematem odrębnej analizy [por. 9].

LITERATURA:

1. AGSP, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N.8: Status Domorum Provinciae Polono-Lithuanae in Capitulo Provinciali Varęsi Anno 1735 Mense Augusto, k.108.
2. Ausz M., Szkoły pijarskie w Radomiu, [w:] Szkice z dziejów radomskiej oświaty, red. A. Duszyk, K. Latawiec, Radom 2014, s. 25–73.
3. Charewiczowa Ł., Dzieje miasta Złoczowa, Złoczów 1929., s. 220.
4. Chlebowski B., Krzywicki J., Sulimierski F. (red.), Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. XIV, Warszawa 1895, s. 930.
5. Pelczar Roman, Działalność jezuitów na Rusi Czerwonej w okresie wielkiej wojny północnej w latach 1700-1721 // „Nasza Przeszłość”, 1999 s. 231-266,
6. Postek S., Dzieje szkoły pijarskiej w Łukowie 1701–1833, „Analekta. Studia i materiały z dziejów nauki” R. V, 1996, z. 2, s. 138–154.
7. Prysiażnyj T., Udział pijarów w rozwoju nauki i kultury na Ukrainie w XVII-XIX w., „Analekta” R. IV, 1995 z. 2, s. 68–84.
8. Jacek Taraszkiewicz, Początki działalności zakonu pijarów w Lubieszowie czyli Nowym Dolsku na Ukrainie // Синопис: текст, контекст, медіа, № 2 (10), 2015 [wydanie elektroniczne: synopsis.kubg.edu.ua/index.php/.../147/130].
9. Тарашкевич Я. Первые учебники пиаристов по истории как источник вдохновения в сфере исторического образования времен Комиссии национальной эдукации // Роль и значение Комиссии национальной эдукации с перспективы 240-летия ее основания: кол. монография под ред. М. Бродницкого, Я. Тарашкевича, М. Жеймо; перевод с польского Артура Брачки .- К.: Талком, 2015, С. 124–136.

ANEKS

1.

„Jacobus Ludovicus Połoniarum et Magni Ducatus Lithuaniae Regius Princeps in Żółkiew, Złoczow, Pomorzany, Tarnopol etc. dominus et haeres. Universis et singulis quorum interest sive quomodocunque interesse poterit, notum testatumque facimus, quod nos ex pio erga Deum Deique parentem cultu et singulari in sacram religionem pauperum matris Dei Scholarum Piarum propensione (quorum probitas doctrina exemplaritas et in docenda iuventute seduitas per totum regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae florentissime viget et a divae memoriae serenissimo parente nostro Joanne Tertio Połoniarum et Magni Ducatus Lithuaniae Rege multum aestimata) zelo et voto ducti, ut fides nostra orthodoxa romana, quam uberrimo incremento augeatur, indoles quoque polona cujuscunque conditionis nobilitaris, eruditioris doctrinae de thesauris sapientie et scientiae DEI subsidia capiat, in animum duximus dictae intimae nobis dilectae sacrae religioni pauperum matris DEI Scholarum Piarum fundos certos versus portam muratam civitatis nostrae haereditariae Złoczow in palatinatu Russiae, terra vero Leopoliensi existentis iacentes, incipiendo a cornu aggeris stagni parvi et molendinolo in eadam aggere sito, indeque fluviolo, qui fundos dictos terminat, ad cornu valli civitatis protendente, hincque ex parte sinistra versus occidentem declinando et per longum fossae praedicti valli procedendo, ubi a parte dextra xenodochium muratum et porta civitatis relinquitur iturque in publicam viam a porta civitatis de Złoczow ad Płuchow per aggerem tendentem (qua viatoribus liber semper transitus manere debet). Eadem via publica procedendo usque ad praedium advocatiale, quod fundis praenominatis Podwoycie dictis adiunctum est; eodem fundo praedy advocatialis eundo versus occasum circa casam pellionis ad civitatem pertinentis usque ad rivulum a tergo advocatialis praedy fluentem tendentemque ad stagnellum advocatiae, qui rivulus pro limite naturali a praedys praepositi ecclesiae et civitatensibus haberi et observari debet; sese extendentes excipiendo stagnellum et molendinellum huic advocatiae anterieus incorporatum, nunc vero haereditatiarcis applicatum et solummodo liberam molendinationem religiosi dictis patribus in eodem praecustodiendo, cuius tamen stagnelli ripa ab occidente pro limite naturali, altero usque ad viam publicam versus memoratum molendinellum, per aggerem stratam ad cornu eiusdem aggeris terminabitur. Nec non subditos ab antiquo ad iurisdictionem dictam Podwoycie pertinentes in circumferentia suprascripta commanentes et cohabitantes, cum eorundem subditorum aedificys, laboribus, debitis, censibus, dationibus iure, proprietate ac dominio, tum laneos primum quidem penes viam de civitate Złoczow ad villam Remizowce tendentem a parte sinistra inter agros civitatenses et praepositorales, secundum ad eandem partem ex laneis curialibus exdivisum, quem arbores pruneae in campo existentes a laneis curialibus dislimitant, tertium ex altera parte civitatis Złoczow versus aggerem magni stagni, ad oppidum Sasów discedendo, incipiendo a fovea canina usque ad foveam profundam vulgo Głęboka Dolina ad villam Jelechowice sese habentem, ultimi-mo laneolum vulgo Łanek, post campum excorticatum vetera

---

---

dictum alias Zakopanią Bochniową extendentem iacentes, deinde prata dua, primum in summitate stagni bienniowiensis vulgo Wirchownach per medium ad prata strutinensia et sereptas vulgo Łuhow usque ad cornu fundi famati Simonis Armeni attingens, a fluvio circa villam Strutyn decurrente usque ad collem (excepta rippa aliquot cubitora!) contiguum, nec non apsterium cum nemore alias grunt pasieczny z zapustem secus viam de villa Strutyn ad villam Rykow tendentem existens (quae omnia juxta veterem usum ad eandem iurisdictionem Podwoycie dictam pertinebant), perpetuis temporibus dare, donare et resignare, prout praesenti diplomate nostro damus, donamus ac perpetuo et in aevum resignamus, cum libera in eosdem fundos ex nunc concessa intromissione, nihil nobis nostrisque successoribus quidquam iuris, dominy ac proprietatis relinquendo, aut quovismodo seu praetextu reservando. Praeterea incisionem liberam pro loco, aedificys vero praevia notitia et assignatione magniflci commissarii nostri generalis, aut in absentia ejusdem generosi gubernatoris złoczoviensis eisdem religiosis patribus Scholarum Piarum in sylvis nostris złoczoviensibus, tum communia pascua perpetuis temporibus concedimus et permittimus et, ut haec vera ac sincera supra recensitorum donatio nostra firmius robur nanciscatur et obtineat magnifico Antonio Leszczyc Grabianka vexillifero terrae Czerscensis, nostro generali commissario ad hunc vero actum recognoscendum, eodem ipse diplomate specialiter resignato plenipotenti committimus, damus, plenariam facultatem, quatenus idem magnificus plenipotens noster et commissarius personaliter comparens coram actis castrensibus, capitanealibus leopoliensibus in forma iuris quam plenissima praedictorum fundorum nostrorum haereditariorum ac caeterorum beneficiorum a nobis benigne collatorum in rem et usum perpetuum sacrae religionis memoratae pauperum matris DEI Scholarum Piarum donationem nomine nostro valeat facere et recognoscere, in quorum fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo usitato communiri iussimus. Datum in arce nostra Żółkiewiensi. Die vigesima octava Februarii Anno millesimo septingentesimo tricesimo primo. Jacobus Ludovicus P. R. Poloniarum [...]", cyt za Ł. Charewiczowa, Dzieje miasta Złoczowa, Złoczów 1929.

2.

„[...] Jacobus Ludovicus Regius Princeps, Regni Poloniarum et Magni Ducatus Lithuaniae. In Żółkiew, Złoczow, Pomorzany, Tarnopol etc. dominus et haeres. Omnibus ac singulis, quorum interest, vel in posterum intererit notum testatumque esse facimus, quia nos cupientes majorem quotidie augeri DEI gloriam, cui nos totos debemus per incomprehensibilis eiusdem bonitatis ac providentiae appraehensionem, tumque insistendo aeterni in carne verbi monitis salutaribus, thesaurizate vobis thesaurum indeficientem in coelis, ducti zelo amoris Dei, providendoque nobis de expectata in coelis promissione, instituimus ad maiorem DEI gloriam propagandam atque cultum Sanctissimae Virgnis MARIAE Matris Dei, dare, donareque fundos certos in civitate nostra haereditaria Złoczow dicta, Podwoycie nuncupatos(cum adjunctis alyis fundis eidem Podwoycie) in suburbio sitos, religiosis patribus pauperum matris DEI Scholarum Piarum nobis multum aestimatis ac dilectis, uti libere sponteque dedimus, et in perpetuum donavimus diplomate nostro, de data die 15 January 1731 anno, in arce nostra Żółkiewiensi subscripto, ad quosvis fructus convertendos pro futura fundatione et extruptione ecclesiae ac collegy scholarum eosdem permittendo. A quibus

fundis excepimus quidem anteriori diplomate stagnum parvum cum molendino unius rotae in aggere sito eidem advocatae vicino; nunc vero benigne condescendentes, providendo majori commoditati eorundem patrum religiosorum Scholarum Piarum, hoc ipsum parvum stagnum cum molendino in aggere sito, ysdem fundis advocatae datis donatisque adiungimus, uti ex antea adjunctum fuit, in aevum ac in perpetuum cum usu et fructu donamus ac resignamus cum libera ad praefatum molendinum ac stagnum exnunc concessa intromissione, nihil nobis ac nostris successoribus quidquam iuris, dominy ac proprietatis relinquendo aut quovis modo ac praetextu reservando; nihilominus praecustoditum esse volumus, ut praefati patres Scholarum Piarum non nisi simpliciter sua frumenta pro sua commoditate ac suorum subditorum molant, sine quovis praeiudicio incolarum civitatis ac arendatorum nulliusque extranei quovis titulo molere faciant, neque ullum impedimentum in eorum proventibus fieri praesumant. Et ut haec vera ac sincera donatio nostra, firmiter robur suum nanciscatur, magnifico Antonio Leszczyz Grabianka, vexillifero Terre Czerscensis, generali commissario nostro, ad hunc vero actum recognoscendum eodem ipso diplomate designato speciali plenipotentii, committimus plenariam facultatem, quatenus is idem magnificus plenipotens ac commissarius personaliter comparens coram actis castrensibus leopoliensibus in forma iuris quam plenissima, praedicti molendini ac stagni parvi in rem ac usum perpetuum patrum Scholarum Piarum collatorum, donationem nomine nostro facere ac recognoscere valeat. In quorum fidem, prasentes manu nostra subscriptas, sigillo nostro usitato communiri iussimus. Datum in arce nostra Żółkiewiensi 2-da Augusti, Anno 1731 [...]” cyt za Ł. Charewiczowa, Dzieje miasta Złoczowa, Złoczów 1929.

3.

Identyfikacji wszystkich nauczycieli pijarskich działających w omawianym okresie w Rzeczypospolitej można dokonać na podstawie informacji zawartych w:

Archivio generale delle Scuole Pie Roma, rkps sygn. Reg. Prov.58 A, N 4: Chelmensis, Catalogus Personarum Domus Chelmensis ...in July Anno Dni 1670; *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov. 58 A, N4:Chelmensis.Familia Domus...Chelmensij Anni 1682. *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.58 A, N. 10: Chelmensis. Familia Domus Chelmensis conscripta Anno (?–1683), *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.58 A, N. 10: Chelmensis. Familia Domus Chelmen Conscripta Anno Domini 1686, *ibidem*, rkps sygn.Reg. Prov.58 A, N. 10: Chelmensis. Familia e Status Domus Chelmen Anno Domini 1688. *ibidem*, rkps sygn.Reg. Prov.58 A, N. 10: Chelmensis. Familia Domus Chelmensis Anni 1685; *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.58 A, Prov. Polonia: Radom 1. Familia Domus Radomiensis (?–1690). *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.58 A, Prov. Polonia: Radom 2. Radomiensis 2/1688. Familia (Domus Radomiensi) An 1696 et 1697, k.81. *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A: Provincia Poloniae Documenta usque AD 1888 – Provinciae Galliciae. Borussiae. Duc. Varsov..., N.3. Nomina et Cognomina in Frum in Polona Provincia...1663, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov 56, nr 3 Dom Ress: Familia Domus Ress. A. 1661–1690, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A: Provincia Poloniae Documenta usque AD 1888 – Provinciae Galliciae. Borussiae. Duc. Varsov..., N.3, N.14: Origo Fundis Podoliniensis et Varsawiensis. Familias Domus Ressoiviensis 1663, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A: Provincia Poloniae Documenta usque AD 1888 – Provinciae Galliciae. Borussiae. Duc. Varsov..., N.5: Familia Provinciae Polonae Familia Domus

Varsaviensis, Familia Domus Podoliniensis, Familia Domus Ressoiviensis, Familia Domus Chelmensis, Familia Domus Prividiensis, Familia Domus Loviciensis, Familia Domus Petricoviensis, Familia Domus Gorensis, Familia Domus Dąbroviensis, Familia Domus Radomiensis, Familia Domus Varężensis, Familia Residentia Cracoviensis (1689–1690), *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A: Provincia Polonia, N.6, nr 8: Polonia Anno Domini 1681. Familia Provinciae Polonae in Domos et Residentias distribut... Pro Domo Varsaviens, Pro Domo Podolinens, Pro Domo Ressoiviens, Pro Domo Prividiens, Pro Domo Chelmens, Pro Domo Loviciens Pro Domo Petricoviens, Pro Domo Gorensi, Pro Domo Dąbroviens, Pro Residentia Cracoviens, Pro Residentia Breznens, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.6: Familia Provincia ...Domos et Residentias singulas cum officijs suis distributa Anno Dni 1682, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.6, N.36: Catalogus Generalis Scholarum Piarum Provinciae Poloniae Consignatus 1683, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.7: Subiecta Provinciae Poloniae et Hungaria Anno 1689, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.7: Familia Domus Petricoviens Conscripta Anno Domini 1686 mense Decembri, Familia Domus Gorensis, Familia Domus Dambrovicensis, Familia Residentia Cracoviensis, Familia Radomiensis [1686], *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.7: Familia Domus Rzeszoviensis Anno D. 1689, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.7: Familia Domus Chelmensis Anni 1689, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.46: Familia Domus Podolinens 1690, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 A. Provincia Polonia, N.49, 50, 51: Religiosorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Provinciae Poloniae per Domos et Residentias distributae in Anno 1692. Familia Domus Varsaviensis, Familia Domus Ressoiviensis, Familia Domus Podolinensis, Familia Domus Chelmensis, Familia Domus Loviciensis, Familia Domus Petricoviensis, Familia Domus Radomiensis, Familia Domus Dąbrovicensis, Familia Domus Gorensis, Familia Residentiae Cracoviensis, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N.9: Catalogus Religiosorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Provinciae Poloniae Anno Dni 1718. Conscriptus, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 58, Familia Provinciae Polonae Scholarum Piarum A. D. 1695..., *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 58: Familia Provinciae Polonae Scholarum Piarum secundum Ordinem Professinis descripta Anno Dni 1698..., *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 58: Catalogus Familiarum per Domos Provinciae Polonae Scholarum Piarum A. D. 1699 et 1700 distributarm. Conscriptus Familia Domus Varsaviensis, Familia Domus Podolinensis, Familia Domus Ressoiviensis, Familia Domus Chelmensis, Familia Domus Loviciensis, Familia Domus Petricoviensis, Familia Domus Gorensis, Familia Domus Radomiensis, Familia Domus Dąbrovicensis, Familia Domus Cracoviensis, Familia Domus Veresensis, Familia Domus Vielunensis, Familia Domus Neodulscensis, Familia Domus Lucoviensis, Familia Domus Scucinensis, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 58: Familiae Domorum Polonae ac Lithuaniae Provinciae Anno 1700 et 1701, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 70, 71, 72: Nomina Religiosorum Professorum Provinciae Polonae ab anno 1730 ad annus 1735, *ibidem*, rkps sygn. Reg. Prov.56 Prov Polonia, N, 73-80: Elenchus Religiosorum Provinciae Polonae Scholarum Piarum In Anno Domini 1737; APPZPA: rkps sygn. RAC 24 -1: Nomina In hac domo defunctorum Podolinii; *ibidem*, rkps sygn. RAC 24 -2: Liber suffragiorum Podoliensis

---

1650–1766; *ibidem*, rkps sygn. N 315: Matricula Provinciae Polonae Scholarum Piarum 1742–1867; *ibidem*, rkps sygn. Col Petr nr 13: Liber Decretorum de Diligentia Professorum et Magistrorum Scholarum 1742–1801; *ibidem*, rkps sygn. „S”–3: Catalogus Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum in Lithuana Provincia ab erectione eiusdem Anno Domini 1736 conscriptus.[odpis] oraz S. Bielski, Vita et scripta quorundam e Congregatione Cler. Reg. Scholarum Piarum In Provincia Polona Professorum Qui operibus editis Patriae et Ecclesiae proficuis Nomen suum memorabile facerunt, Varsaviae 1812; T. Viñas, Index bio-bibliographicus Matris Dei Scholarum Piarum, qui in universo Ordine pietatem, litteras ac scientias scriptis suis forentes..., vol. 1-3, Romae 1908–1911; J. D. Janocki, Lexicon derer itztlebenden Gelehrten in Polen, t.1, Breslau 1755.